

Gróf Mikó Imre Alapítvány

Tisztelt Erdélyi Múzeum Egyesület!
Kedves Barátaink!

160 évesként az ember biztosan nagyon bölcs lenne, már ha nem érné emberi baj. De tapasztalt biztosan lenne, és a tapasztalat egyfajta bölcsesség is. A teremtett világ összetettsége mindig meghaladta az emberi elme befogadó, illetve rendszerező képességét, még akkor is, ha mindig vannak reneszánsz korok, amikor azt hitte az ember, hogy Isten tükreként a teremtés titkát is megismerheti. A csatlódás mindig manierista korszakot hozott, és az ember rájött, hogy közösen nagyobb esély van többet megismerni, mint egyenként, és létrejöttek a Tudós Társaságok.

Az intézmények, és az intézményszerű működés az, amely valóban fontos volt és maradt az emberiség számára. Természetesen az is kiderült – ha másként nem Martin Luther kimondta –, hogy az intézmény (ahogy az egyház maga), mindig megreformálandó, avagy gyarló parafrázissal, „*institutum semper reformandum est*”.

Az Erdélyi Múzeum Egyesület megalapításának történetében jól látszik, hogy maga az intézményi rendszer is ilyen, hiszen az új intézmény létrejöttének fontossága, és a mindig sajátos érdekek mentén történő szükségessége kényszeríti ki a rendszer gyarapítását, vagy éppen szűkítését.

Amit eddig mondtam, közhelyként is felfogható, de éppen ezért aktuális ma is. Aktualitását éppen az adja, hogy az elmúlt harminc évben nagyot fordult a világ. Amíg az 1980-as években még – szélsőségesen is – a humán műveltség és a történeti tudományok voltak a véleményformáló erők, ma a másikszeleség idejét éljük. Az „alkalmazott tudás” istenítése már intézményi rendszerek működését veszélyezteti. Nem felépül mellette egy új, hanem rombolja az eddigit, és kétséges, hogy bármit is tud építeni. Hiszen egyoldalú tudás sohasem volt innovatív, és végső soron alkalmazható. A technológia, ami az emberrel és a társadalommal szemben valóban fejlődik, kulturálisan és gondolatilag légüres térben találhatja magát, ha a szélsőségek tovább éleződnek.

Az intézményeknek egy ilyen korszakban az egyensúlyozás a legfőbb feladatuk. A technológia mentén közvetlen anyagi érdekek vannak, ettől gyors változásokban érdekeltek. A társadalom és maga az ember pedig csak lassan változhat, ha egyáltalán változik. Az ókortól hangsúlyozott *media aurea*, az arany középút tehát az, amelyet az intézményszerű működés alapjává tehetünk.

1051 Budapest, Arany János utca 1.

MTA Könyvtár épületében

Az Erdélyi Múzeum Egyesület sem vonhatja ki magát a világból, a változó világból. Azért szerveződött 160 éve, hogy sok tekintetben iránytű lehessen, nem pusztán tudományt művelők belterjes klubja, hanem a belső vitákban kiforrott tudományosan megalapozott konszenzusnak a társadalom számára biztos értékvilágot felmutató közösség. Követnie kell a 21. századi romániai társadalom változásainak jellegét, és a változások fékezésével, egyértelmű, az Európán belüli magyar hagyományokra épülő elvek mentén való változásának segítségével.

Nagyon nehéz feladat ez, és hálátlan is, hiszen napjainkban a talmi, az *ad hoc* megoldások politikai érdekeket szolgálnak, látványosak és népszerűek. Egyre értetlenebb közegben kell elfogadtatni értékeket úgy, hogy az intézmény léte jelentős mértékben az értetlenkedőktől függ. Az értékalap elvesztése azonban mindig rosszabb, mint a nehezített terep vállalása. Maga az Erdélyi Múzeum Egyesület azonban soha nem volt elkényeztetett egyik hatalom által sem, és ha az eddigi értékek mentén folytatja a tevékenységét, azt hiszem, számíthat arra, hogy a közép-, és hosszabbtávú terveit sikeresen tudja megvalósítani.

A Gróf Mikó Imre Alapítvány kuratóriuma nevében tisztelettel, sok szeretettel köszöntöm az Ünnepi Közgyűlés résztvevőit!

Budapest, 2019. november 20.

Monok István
elnök